

Min son och jag diskuterar den svenska skolan hemma vid köksbordet i Älvnäs, en gråmulen vinterdag när man ändå inte vill gå ut. Han har klarat sig igenom skolan och står på tröskeln till vuxenlivets alla måsten.

Han anser att utantillkunskap är onödig. Vill man veta något googlar man på det eller slår upp det i Wikipedia. Och visst det kan man. ”Men du blir aldrig bra på frågesport”, säger hans far som ligger femma i Sverige i Quizkampen. Jag testar vad sonen vet om Sveriges historia:

”Vilket århundrade regerade Kung Ladulås?”. Han suckar, och utan att lyfta blicken från mobilen säger han: ”1700-talet”, men ändrar det snabbt till 1600-talet, när han märker hur hans mor tar sig för pannan. Kanske är det så att man kan leva utan vetskapen om att Kung Magnus Ladulås skrev Alsnö stadga på 1280-talet, där han förbjöd våldgästningen av bönderna, även om det är fascinerande att han gjorde det just här i vår kommun, på Hovgården. Eller att han dog ensam och sjuk i ett kallt och dragigt slott på Vingsö år 1290. Man har väl inte så många trogna vänner kvar mot slutet om man som han hugger av dem huvudena lite eftersom. Och inte heller relationen till den äkta hälften blir särskilt innerlig om man sliter den femåriga dottern ur moderns armar och skänker henne till ett kloster. Ja visst går det att leva utan kunskap om historien, men då missar man många intressanta kopplingar till vår egen tid. Till exempel att Kung Ladulås i själva verket var Sveriges första marknadsstrateg som förstod vikten av att ha ett rejält varumärke och därför skapade sin egen logga – ett stort M som han lät präglä på mynten. Han hade sambandet klart för sig: den som

har kontrollen över marknaden och ekonomin är den som har den verkliga makten över människors liv. Något som blir så plågsamt tydligt för oss idag som är helt i händerna på banker, finansinstitut, försäkringsbolag, och som låter oss styras av starka marknadskrafter. Genom att se på historien kan vi också se oss själva och vår samtid ur ett annat perspektiv. Vi kan lära oss något av

tidigare generationers samlade erfarenheter och förhoppningsvis undgå att återupprepa deras misstag. På världsarvet Birka-Hovgården på Adelsö kan man idag besöka ruinen efter Kung Ladulås sommarresidens Alsnö Hus som han lät uppföra i tegel. Varför byggde han i tegel? Därför att här uppe i gamla Svitjod hade man aldrig sett något liknande så hela bygget omgärdades av prakt och strålgång. I kommunen har vi alltså en direkt anknytning till en av medeltidens mest fascinerande gestalter. Historien om Kung Ladulås, hans psykopatiske far och galna familj överträffar vilken modern tv-serie som helst, men många idag vet inte ens om vem denne man var. ”Visste du att kungen köpte sin fru för 600 mark? Det var en gigantisk summa på den tiden”, frågar jag sonen som nu faktiskt tittar upp en kort stund från mobilen och jag fortsätter: ”Ja hon var lika gammal som din flickvän, 16 år, och såldes av sin girige far som brud till denne medelålders gamla gubbe. Det handlar om ren och skär människohandel!”

”Åh fan!” Sonen visar ett plötsligt intresse. Jag ser hur han liksom tänker till. Hans verklighet har för ett kort ögonblick närmast sig medeltidens värld. Han har just upptäckt en tråd mellan dåtid och nutid. Kanske för första gången i sitt liv lär han sig inte historiska fakta utantill, utan känner historien ända in i sitt eget liv. Tänk om någon hade sålt hans flickvän på det där brutala sättet? Vi övergår till att diskutera hur det ser ut idag i världen. Hur många kvinnor som far illa och som säljs till olika män, prostitution och tvångsäktenskap. För trots allt, historien har en tendens att återupprepa sig. Det ringer i sonens mobil. Det är hans flickvän. ”Du jag måste berätta, du vet det fanns en kung som köpte sin fru som var 16 år som du...” En spännande historia tål också att föras vidare.

Annika Gustavsson,
arkeolog

• Välkomna med bidrag till Kolumnen!

Med den vill MN skapa en längre form för ämnen och intryck, som nödvändigtvis inte behöver vara dagsaktuella, men som dock har stark anknytning till Mälarearna. Att MN publicerar ett inlägg i kolumnen betyder inte att redaktionen ställer sig bakom de åsikter som där framförs. Intresserad? Mejla ditt förslag till kolumnen@malaroarnasnyheter.se.